

# พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย

## บทนำ

สังคมไทยมุ่งหวังให้เด็กไทย "เก่ง ดี มีสุข" นั่นคือ มุ่งหวังให้เด็กควรมีทั้งสามด้านอยู่พร้อมกันในตัวทุกคน อีกทั้งควรมีร่างกายที่แข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เด็กไทยแต่ละคนควรถึงพร้อมด้วยพัฒนาการที่สมวัย ทั้งด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา และด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคม-จริยธรรม จอห์น ดิวอี้ ซึ่งเป็นผู้นำของกลุ่ม Progressive education ได้เคยนำเสนอแนวคิดการพัฒนาเด็กแบบองค์รวมไว้ในการจัดการศึกษา ที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางและพัฒนาเด็กแบบองค์รวม โดยมีแนวคิดพัฒนาเด็กทั้งคน (Development of the whole child) ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านกาย ด้านปัญญา ด้านอารมณ์ และด้านสังคม (อ้างถึงใน พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต, 2544)

จากการทบทวนงานวิจัยของต่างประเทศ ได้มีการอ้างถึง Holistic Development, Integrated Child Development ซึ่งใกล้เคียงกับคำว่าพัฒนาการแบบองค์รวม ในแง่ของการพัฒนาบริการสุขภาพสำหรับเด็กและการจัดระบบอนามัยโรงเรียน (Haynes, 1996; Ghosh, 1995) แต่ไม่มีรายงานการวิจัยที่วัดหรือประเมินพัฒนาการเด็กอย่างรอบด้านทุกองค์ประกอบในคนเดียวกัน ในกรอบแนวคิดของโครงการวิจัยติดตามเด็กระยะยาวของ National Longitudinal Survey of Children and Youth ของประเทศแคนาดา ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี ค.ศ. 1994 ได้ระบุว่า จะดำเนินการวัดพัฒนาการด้านกาย ด้านสติปัญญา (Cognitive) ด้านอารมณ์ ด้านภาษา และด้านสังคมของเด็กทั้งแบบแยกส่วนและเป็นองค์รวม (as a whole) แต่ยังไม่มีการวิจัย ที่เสนอภาพเด็กเป็นแบบองค์รวมตีพิมพ์เผยแพร่ ผลงานตีพิมพ์ที่ค้นได้เป็นรายงานที่เกี่ยวข้องกับภาวะอ้วน (Tremblay et al, 2002) และพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กก่อนวัยเรียน (To et al, 2001)

ในประเทศไทยได้มีการวิจัยที่ใกล้เคียงกับการประเมินเด็กแบบองค์รวม เป็นวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโท ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตเด็กก่อนวัยเรียน จำนวน 255 คน ในแรงงานย้ายถิ่น เขตอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี (ยุวดี, 2536) โดยแบ่งคุณภาพชีวิตเด็กออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกเป็นคุณภาพชีวิตด้านโภชนาการด้านสุขภาพอนามัย ส่วนที่สองเป็นคุณภาพชีวิตด้านพัฒนาการด้านสติปัญญา-จิตใจ-อารมณ์-สังคม โดยใช้แบบทดสอบพัฒนาการเด็ก

ของ อุดม ลักษณะวิจารณ์ และคณะ (Laksanavicharn, 1995) โดยใช้เกณฑ์ผ่านที่เปอร์เซนไทล์ที่ 10 และส่วนที่เป็นสิทธิพื้นฐานการเมืองการปกครองโดยใช้คะแนนด้านมิไบเกิดและมีสำเนาทะเบียนบ้าน แต่ละส่วนให้คะแนนมากกว่าร้อยละ 90 เป็นระดับคุณภาพชีวิตดี คะแนนร้อยละ 80-89 เป็นระดับคุณภาพชีวิตปานกลาง และคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 80 เป็นระดับคุณภาพชีวิตไม่ดี แล้วให้สัดส่วนความสำคัญของคะแนนการประเมินคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน ในคุณภาพชีวิตโดยรวมเท่ากับ 40:40:20 ตามลำดับ ผลการศึกษา พบว่าร้อยละ 62 มีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมดี ร้อยละ 36 มีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมปานกลาง และร้อยละ 2 มีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่ดี มีข้อสังเกตว่าเด็กทั้ง 255 คน ได้คะแนนส่วนที่สองคือ พัฒนาการด้านสติปัญญาเต็มทุกคน ซึ่งสะท้อนว่า เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้อาจไม่สามารถจำแนกระดับพัฒนาการของเด็กได้

การศึกษาครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาครั้งแรกที่วัดพัฒนาการทุกด้านของเด็กระดับประเทศในการศึกษาราวเดียวกัน จึงทำให้สามารถวิเคราะห์ภาพรวมของเด็ก เสนอภาพพัฒนาการของเด็กไทยอย่างองค์รวมและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการแบบของครรภ์ของเด็ไทยได้

## วิธีการศึกษา

โครงการวิจัยพัฒนาการแบบของครรภ์ของเด็ไทยครั้งนี้ได้เก็บข้อมูลพัฒนาการด้านกาย โดยชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง วัดระดับพัฒนาการและเขาวงกตปัญญา และวัดพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคม-จริยธรรมของเด็กอายุ 1-18 ปี (รายละเอียดในรายงานวิจัยเล่มที่ 2 : การวิจัยพัฒนาการแบบของครรภ์ของเด็ไทย : เครื่องมือและระเบียบวิธีวิจัย) เป้าหมายของพัฒนาการของเด็กคือ เป็นไปตามเกณฑ์หรือสมวัย ยิ่งเกินเกณฑ์หรือเร็วกว่าวัยยิ่งเป็นที่พอใจ ยกเว้นการเจริญเติบโตด้านน้ำหนัก ที่เป้าหมาย คือ ต้องเป็นไปตามเกณฑ์เท่านั้น หากเกินเกณฑ์กลับเสี่ยงต่อโรค ในการวิเคราะห์นี้จึงใช้ส่วนสูงเป็นตัวบ่งชี้สำหรับพัฒนาการด้านกาย เพราะมีทิศทางเดียวกับพัฒนาการอีก 2 ด้าน เนื่องจากเด็กอายุ 1-<2 ปี ไม่มีข้อมูลส่วนสูง ในการนำเสนอของฉบับนี้จึงทำการวิเคราะห์พัฒนาการแบบของครรภ์เฉพาะของเด็กอายุ 2-18 ปี เครื่องมือที่ใช้วัดพัฒนาการแต่ละด้านได้สรุปไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เครื่องมือที่ใช้วัดพัฒนาการแต่ละด้านของเด็กอายุ 2-18 ปี

กลุ่มอายุ	พัฒนาการ		
	กาย	สติปัญญา	อารมณ์-จิตใจ-สังคม-จริยธรรม
2-<3 ปี	ส่วนสูงตามอายุ	Capute <sup>1</sup>	MITSEA <sup>4</sup>
3-<6 ปี	ส่วนสูงตามอายุ	Gesell <sup>2</sup>	MITSEA-plus <sup>5</sup>
6-<13 ปี	ส่วนสูงตามอายุ	TONI-3 <sup>3</sup>	EMSA <sup>6</sup> /LS <sup>7</sup>
13-<18 ปี	ส่วนสูงตามอายุ	TONI-3	LS

<sup>1</sup>Capute Scales เป็นแบบทดสอบคัดกรองพัฒนาการ วัดทักษะด้านการกระทำ และทักษะด้านภาษา ของเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี

<sup>2</sup>Gesell เป็นแบบทดสอบวาครูปทรงเรขาคณิต

<sup>3</sup>Test of Non-verbal Intelligence, Third edition (TONI-3) เป็นแบบทดสอบคัดกรองระดับเชาวน์ปัญญาชนิดไม่ใช้ภาษา

<sup>4</sup>Modified Infant Toddler Social and Emotional Assessment เป็นแบบวัดพฤติกรรมด้านอารมณ์และสังคมของเด็กที่มารดาสังเกตในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา เป็นข้อคำถามด้านสมรรถนะทางอารมณ์และสังคม (Competence Scale) 37 ข้อ (ประกอบด้วย 6 ด้านย่อย คือ การทำตามระเบียบกติกา ความจดจ่อมีสมาธิ การเลียนแบบ/เล่น แรงจูงใจไม่สำเร็จ ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และการชอบสังคมกับเพื่อน) และด้านการสร้างสัมพันธใกล้ชิด (Social Relatedness) 10 ข้อ

<sup>5</sup>เพิ่มข้อคำถามพฤติกรรมด้านจริยธรรม 13 ข้อ

<sup>6</sup>Emotion Moral Social Assessment จำนวน 65 ข้อ แบ่งเป็น 11 ด้าน คือ วินัย สติ-สมาธิ กตัญญู เมตตา อหตม ข้อสัจย์ ประหยัด พึ่งพาตนเอง ควบคุมอารมณ์ ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และறிโอดดับปะ

<sup>7</sup>Life skills แบ่งเป็น 14 ด้าน คือ ความตระหนักรู้ในตน ความภาคภูมิใจ ความเห็นใจผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อสังคม การจัดการกับอารมณ์ การจัดการกับความเครียด การสื่อสาร สัมพันธภาพระหว่างบุคคล ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การควบคุมอารมณ์ และคุณธรรมจริยธรรม มีทั้งสิ้น 3 ชุด สำหรับเด็กอายุ 10-<13 ปี มีจำนวน 73 ข้อ อายุ 13-<16 ปี มีจำนวน 82 ข้อ และอายุ 16-18 ปี มีจำนวน 100 ข้อ

ในการวิเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มพัฒนาการแบบองค์รวม ได้ตั้งเกณฑ์พัฒนาการด้านต่างๆ เป็น 2 ระดับคือ ปกติ/สูง หรือ สมวัย และ ต่ำ/ล่าช้า หรือ ไม่สมวัย โดยใช้เกณฑ์ในการจัดระดับดังแสดงในตารางที่ 2 หลังจากนั้นได้จัดกลุ่มพัฒนาการแบบองค์รวม เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีพัฒนาการทุกด้านปกติ/สูงเป็นกลุ่มพัฒนาการองค์รวมสมวัย และกลุ่มที่มีพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่งต่ำ/ล่าช้าเป็นกลุ่มพัฒนาการองค์รวมไม่สมวัย ทำการวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการแบบองค์รวมด้วยวิธี Chi-square test และ Logistic regression โดยโปรแกรม SPSS for Windows version 10.0

ตารางที่ 2 เกณฑ์ของพัฒนาการด้านต่างๆ ที่ใช้จัดกลุ่มพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กอายุ 2-18 ปี

องค์ประกอบของพัฒนาการแบบองค์รวม	ต่ำ/ล่าช้า	ปกติ/ปานกลาง หรือ สูง/เร็ว
ส่วนสูงตามอายุ <sup>1</sup>	เตี้ยและค่อนข้างเตี้ย	ตามเกณฑ์ หรือ สูงกว่าเกณฑ์
ระดับพัฒนาการ/เขาวนปี ปัญญา	น้อยกว่า 90	เท่ากับหรือมากกว่า 90
ระดับพัฒนาการด้านอารมณ์- จิตใจ-สังคม-จริยธรรม <sup>2</sup>	ต่ำกว่าเปอร์เซนไทล์ที่ 25	เท่ากับ หรือ สูงกว่าเปอร์เซน ไทล์ที่ 25

<sup>1</sup>เปรียบเทียบกับเกณฑ์อ้างอิงน้ำหนัก ส่วนสูงและเครื่องมือชี้วัดโภชนาการของประชาชนไทยอายุ 1 วัน - 19 ปี พ.ศ. 2542 ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. <sup>2</sup>ใช้เกณฑ์อิงกลุ่ม

ในการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยด้านครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูต่อพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็ก ผู้วิจัยได้เลือกวิธี Path analysis ซึ่งสามารถอธิบายอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ ที่มีอยู่มากมายว่า มีกลไกในการส่งผลอย่างไรในรูปแบบของแผนที่เส้นทาง ในการวิเคราะห์วิธีนี้ ตัวแปรตาม คือ พัฒนาการแบบองค์รวมต้องเป็นตัวแปรต่อเนื่อง จึงทำการรวมตัวแปรพัฒนาการด้านกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคม-จริยธรรม เป็นคะแนนพัฒนาการแบบองค์รวมดังนี้ ขั้นแรก จัดการเปลี่ยนตัวแปรพัฒนาการทั้ง 3 ด้านให้เป็นคะแนนมาตรฐาน โดยองค์ประกอบพัฒนาการด้านกายใช้ข้อมูลส่วนสูงตามอายุ (HA) เป็นค่า z-score เปรียบเทียบกับเกณฑ์อ้างอิงน้ำหนัก ส่วนสูง และเครื่องมือชี้วัดภาวะโภชนาการของประชาชนไทย กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2542 องค์ประกอบพัฒนาการด้านสติปัญญาใช้คะแนนมาตรฐานเป็นค่า Development quotient (DQ) สำหรับเด็กอายุ 2-6 ปี และค่า Intelligence quotient (IQ) สำหรับเด็กอายุ 6-18 ปี ส่วนองค์ประกอบพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคม-จริยธรรม ใช้ค่า z-score ที่ได้จากการเปรียบเทียบในกลุ่มเด็กอายุเดียวกันในการศึกษานี้ ที่จัดแบ่งช่วงอายุละ 6 เดือน ดังรายละเอียดการจัดการตัวแปรในรายงานวิจัยเล่มที่ 2 : การวิจัยพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย : เครื่องมือและระเบียบวิธีวิจัย ขั้นที่สอง นำคะแนนขององค์ประกอบทั้ง 3 มารวมเป็นตัวแปรใหม่โดยวิธี Principal component analysis แล้วนำคะแนน Principal component ที่ 1 ซึ่งดึงข้อมูลจากพัฒนาการทั้ง 3 องค์ประกอบที่ไปในทิศทางเดียวกันอย่างสมดุลได้มากที่สุด ไปทำการวิเคราะห์สถิติขั้นต่อไป คือ Path analysis โดยโปรแกรม LISREL

## ผลการศึกษา

### 1. พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็ก

จากจำนวนเด็กตัวอย่างในโครงการ อายุ 2-18 ปีทั้งหมด 8,655 ราย มีข้อมูลผลการวัดพัฒนาการครบทั้ง 3 ด้าน 8,258 ราย หรือร้อยละ 95.4 ของเด็กทั้งหมด ผลการวิเคราะห์นำเสนอแยกตามกลุ่มอายุดังนี้

#### 1.1 พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กอายุ 2-<3 ปี

จากเด็กอายุ 2-<3 ปี ที่ทำการสำรวจทั้งสิ้น 833 ราย มีข้อมูลผลการวัดพัฒนาการครบทั้ง 3 ด้าน 702 ราย (ร้อยละ 84.3) เมื่อจัดระดับพัฒนาการแต่ละด้านเป็น 2 ระดับดังกล่าวข้างต้น ได้พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กอายุ 2-<3 ปี ประเภทต่างๆ ดังนี้

ครึ่งหนึ่งของเด็กอายุ 2-<3 ปี มีพัฒนาการทั้ง 3 ด้านอยู่ในเกณฑ์สมวัย ร้อยละ 15.1 มีพัฒนาการด้านกายและพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคมอยู่ในเกณฑ์ปกติ แต่พัฒนาการด้านสติปัญญาไม่สมวัย ร้อยละ 13.7 มีพัฒนาการด้านกายและพัฒนาการด้านสติปัญญาสมวัยแต่มีพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคมไม่สมวัย และร้อยละ 2.0 มีพัฒนาการไม่สมวัยทั้ง 3 ด้าน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเขตการปกครอง เด็กในเขตเทศบาลมีพัฒนาการทั้ง 3 ด้านสมวัยเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าเด็กที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างภาค เด็กที่อยู่ในภาคใต้มีพัฒนาการทั้ง 3 ด้านสมวัยเป็นสัดส่วนสูงสุด รองลงมาคือเด็กในกรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ ทั้งนี้ไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง

ตารางที่ 3 ร้อยละของพัฒนาการแบบองค์รวมประเภทต่างๆ ของเด็กอายุ 2-<3 ปี ในโครงการพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย พ.ศ. 2544 แยกตามเขตการปกครอง เพศของเด็ก และภาค

ประเภทของพัฒนาการแบบองค์รวม	รวม	เขต		เพศ		ภาค				
		ในเขต	นอกเขต	ชาย	หญิง	กทม.	กลาง	เหนือ	อีสาน	ใต้
		P-value=.007		NS		P-value<.001				
พัฒนาการสมวัยทั้ง 3 ด้าน	52.6	58.2	46.4	49.9	55.9	61.8	48.7	49.4	41.3	62.2
HA และ ES สมวัย DQ ไม่สมวัย	15.1	13.4	17.0	16.3	13.7	7.3	26.7	11.9	15.9	12.2
HA และ DQ สมวัย ES ไม่สมวัย	13.7	14.8	12.5	13.2	14.3	19.1	7.3	17.5	17.5	9.0
HA สมวัย DQ และ ES ไม่สมวัย	7.5	6.0	9.2	7.2	7.9	4.5	9.3	6.9	12.7	4.5
HA ไม่สมวัย DQ และ ES สมวัย	4.6	2.7	6.5	5.7	3.2	1.8	2.7	8.1	5.6	3.8
HA และ DQ ไม่สมวัย ES สมวัย	2.8	2.2	3.6	3.6	1.9	1.8	2.0	3.1	3.2	3.8
HA และ ES ไม่สมวัย DQ สมวัย	1.7	0.8	2.7	2.1	1.3	0.9	.7	1.9	0.8	3.8
พัฒนาการไม่สมวัยทั้ง 3 ด้าน	2.0	1.9	2.1	2.1	1.9	2.7	2.7	1.3	3.2	0.6

สถิติ : Chi-square test, HA หมายถึง ส่วนสูงตามอายุ, DQ หมายถึง ระดับพัฒนาการด้านสติปัญญา, ES หมายถึง ระดับพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคม

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยคัดสรรด้านครอบครัว เพื่อหาความสัมพันธ์กับพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กอายุ 2-<3 ปี ด้วยวิธี Chi-square test ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทยประเภทต่างๆ คือ การศึกษาและอาชีพของพ่อและแม่ ผู้ที่ใช้เวลาเลี้ยงดูเด็กส่วนใหญ่ รายได้ของครอบครัว และจำนวนบุตร

พ่อและแม่ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีลูกที่มีพัฒนาการทั้ง 3 ด้านอยู่ในเกณฑ์สมวัยสูงสุด และไม่มีลูกที่มีพัฒนาการไม่สมวัยทั้ง 3 ด้านเลย ในขณะที่พ่อที่มีการศึกษาคต่ำกว่าระดับประถมศึกษามีลูกที่มีพัฒนาการไม่สมวัยทั้ง 3 ด้านมากกว่าพ่อและแม่ที่มีการศึกษาสูงกว่า พ่อและแม่ที่มีอาชีพทำงานวิชาชีพมีลูกที่มีพัฒนาการทั้ง 3 ด้านอยู่ในเกณฑ์สมวัยสูงสุด

ในขณะที่พ่อและแม่ที่มีอาชีพเป็นเกษตรกรหรือคนงานมีลูกที่มีพัฒนาการทั้ง 3 ด้านอยู่ในเกณฑ์สมวัยต่ำสุด ผู้เลี้ยงดูหลักที่เป็นผู้อุปการะอื่นหรือคนรับจ้างเลี้ยงเด็กมีเด็กที่มีพัฒนาการทั้ง 3 ด้านอยู่ในเกณฑ์สมวัยเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มที่มีผู้เลี้ยงดูหลักเป็นปู่หรือย่าหรือตาหรือยาย พ่อคนเดียว และแม่คนเดียว ตามลำดับ

ครอบครัวที่มีรายได้สูงมีลูกที่มีพัฒนาการอยู่ในเกณฑ์สมวัยทั้ง 3 ด้านเป็นสัดส่วนสูงสุดในทางตรงกันข้ามครอบครัวที่มีลูกที่มีพัฒนาการไม่สมวัยทั้ง 3 ด้านเป็นสัดส่วนสูงสุดคือครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ ครอบครัวที่มีจำนวนบุตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 คนมีเด็กที่มีพัฒนาการอยู่ในเกณฑ์สมวัยทั้ง 3 ด้านสูงกว่าครอบครัวที่มีบุตรมากกว่า 2 คน รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก ก.

## 1.2 พัฒนาการแบบของครวมของเด็กอายุ 3-<6 ปี

จากเด็กอายุ 3-<6 ปี ที่ทำการสำรวจทั้งสิ้น 1,585 ราย มีข้อมูลผลการวัดพัฒนาการครบทั้ง 3 ด้าน 1,247 ราย (ร้อยละ 78.7) เมื่อจัดกลุ่มพัฒนาการแบบของครวมโดยจัดระดับของพัฒนาการแต่ละด้านเป็น 2 ระดับดังกล่าวข้างต้น เด็กอายุ 3-<6 ปีมีสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการสมวัยทั้ง 3 ด้านร้อยละ 32.7 ในขณะที่ร้อยละ 37.6 มีพัฒนาการด้านกายและด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคมอยู่ในเกณฑ์สมวัยแต่มีพัฒนาการด้านสติปัญญาไม่สมวัย ร้อยละ 13.0 มีพัฒนาการด้านกายสมวัยแต่มีพัฒนาการด้านสติปัญญาและพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคมไม่สมวัย เด็กกลุ่มอายุนี้อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการทั้ง 3 ด้านอยู่ในเกณฑ์ไม่สมวัยร้อยละ 1.3 ซึ่งต่ำกว่าเด็กกลุ่มอายุ 2-<3 ปี ดังแสดงในตารางที่ 4 ทั้งนี้ไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศ แต่พบความแตกต่างระหว่างเด็กที่อยู่ในเขตเทศบาลกับเด็กที่อยู่นอกเขตเทศบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เด็กที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีสัดส่วนที่มีพัฒนาการสมวัยทั้ง 3 ด้านสูงกว่า และมีเด็กที่มีพัฒนาการไม่สมวัยทั้ง 3 ด้านต่ำกว่าเด็กที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล เมื่อเปรียบเทียบระหว่างภาค พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เด็กที่อาศัยอยู่ในภาคใต้มีสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการอยู่ในเกณฑ์สมวัยทั้ง 3 ด้านสูงสุด รองลงมาคือ เด็กกรุงเทพมหานคร เด็กภาคเหนือ เด็กภาคกลาง และเด็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ร้อยละของเด็กอายุ 3-6 ปีที่มีพัฒนาการแบบองค์รวมประเภทต่างๆ ในโครงการพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย พ.ศ. 2544 แยกตามเขต เพศของเด็กและ ภาค

ประเภทของพัฒนาการแบบองค์รวม	รวม	เขต		เพศ		ภาค				
		ในเขต	นอกเขต	ชาย	หญิง	กทม.	กลาง	เหนือ	อีสาน	ใต้
		P-value<.001		NS		P-value=.007				
พัฒนาการสมวัยทั้ง 3 ด้าน	32.7	37.0	27.4	32.2	33.3	36.4	33.0	34.7	25.2	55.6
HA และ ES สมวัย DQ ไม่สมวัย	37.6	36.9	38.5	39.3	35.9	38.1	42.3	36.8	35.3	19.4
HA และ DQ สมวัย ES ไม่สมวัย	10.0	10.3	9.8	8.8	11.3	10.9	8.1	8.8	12.2	13.9
HA สมวัย DQ และ ES ไม่สมวัย	13.0	10.4	16.3	12.5	13.6	10.5	11.1	10.6	19.5	11.1
HA ไม่สมวัย DQ และ ES สมวัย	2.0	1.1	3.0	1.4	2.5	1.2	1.5	3.3	1.8	-
HA และ DQ ไม่สมวัย ES สมวัย	2.7	2.8	2.6	3.3	2.2	1.6	2.7	3.0	3.6	-
HA และ ES ไม่สมวัย DQ สมวัย	0.6	1.0	0.2	0.8	0.5	0.8	0.3	0.9	0.6	-
พัฒนาการไม่สมวัยทั้ง 3 ด้าน	1.3	0.4	2.3	1.7	0.8	0.4	0.9	1.8	1.8	-

สถิติ : Chi-square test, HA หมายถึง ส่วนสูงตามอายุ, DQ หมายถึง ระดับพัฒนาการด้านสติปัญญา, ES หมายถึง ระดับพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคม

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรด้านครอบครัวกับพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กอายุ 3-6 ปี โดยวิธี Chi-square test ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการแบบองค์รวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ รายได้ของครอบครัว ครอบครัวที่มีรายได้ต่ำมีสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการไม่สมวัยทั้ง 3 ด้านสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ระดับปานกลางและสูง ครอบครัวที่มีรายได้สูงมีเด็กที่มีพัฒนาการอยู่ในเกณฑ์สมวัยทั้ง 3 ด้านเป็นสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ปานกลางและต่ำ ดังรายละเอียดในภาคผนวก ข



### 1.3 พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กอายุ 6-<13 ปี

เด็กอายุ 6-<13 ปีที่ทำการสำรวจทั้งสิ้น 3,178 ราย มีข้อมูลพัฒนาการครบทั้ง 3 ด้าน 3,134 ราย (ร้อยละ 98.6) เมื่อวิเคราะห์จัดกลุ่มพัฒนาการแบบองค์รวมโดยจัดระดับพัฒนาการแต่ละด้านเป็น 2 ระดับดังกล่าวข้างต้น เกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 42.8) ของเด็กอายุ 6-<13 ปี มีพัฒนาการด้านกายและพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคม-จริยธรรมสมวัย แต่มีพัฒนาการด้านสติปัญญาไม่สมวัย ในขณะที่ร้อยละ 26.4 ของเด็กกลุ่มนี้มีพัฒนาการทั้ง 3 ด้านอยู่ในเกณฑ์สมวัย และร้อยละ 2.1 มีพัฒนาการทั้ง 3 ด้านอยู่ในเกณฑ์ไม่สมวัย เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเขตการปกครอง พบว่า เด็กที่อยู่ในเขตเทศบาลมีสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการทั้ง 3 ด้านอยู่ในเกณฑ์สมวัยเป็น 2 เท่าของเด็กที่อยู่ในเขตเทศบาล ในขณะที่เด็กที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการไม่สมวัยทั้ง 3 ด้านสูงกว่าเด็กที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมากกว่า 2 เท่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างภาค เด็กที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการทั้ง 3 ด้านสมวัยสูงสุด รองลงมาคือ เด็กในภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศ ไม่พบความแตกต่างระหว่างเด็กชายและเด็กหญิง ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ร้อยละของเด็กอายุ 6-<13 ปีที่มีพัฒนาการแบบองค์รวมประเภทต่างๆ ในโครงการพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย พ.ศ. 2544 แยกตามเขต เพศของเด็ก และภาค

ประเภทของพัฒนาการแบบองค์รวม	รวม	เขต		เพศ		ภาค				
		ในเขต	นอกเขต	ชาย	หญิง	กทม.	กลาง	เหนือ	อีสาน	ใต้
		P-value<.001		NS		P-value <.001				
พัฒนาการสมวัยทั้ง 3 ด้าน	26.4	34.5	17.6	24.7	28.0	42.8	28.6	17.3	19.7	27.1
HA และ ESM สมวัย IQ ไม่สมวัย	42.8	37.2	48.8	45.1	40.5	28.4	43.1	49.7	46.4	43.1
HA และ IQ สมวัย ESM ไม่สมวัย	6.7	8.8	4.5	6.6	6.8	10.8	7.8	4.0	5.3	6.5
HA สมวัย IQ และ ESM ไม่สมวัย	15.7	13.7	17.9	15.4	16.1	12.6	13.2	18.4	17.9	16.0
HA ไม่สมวัย IQ และ ESM สมวัย	1.3	1.2	1.5	1.2	1.4	1.8	0.7	1.4	1.7	1.1
HA และ IQ ไม่สมวัย ESM สมวัย	4.6	3.1	6.3	4.6	4.6	2.2	4.2	5.9	6.3	4.1

ประเภทของ พัฒนาการแบบ องค์รวม	รวม	เขต		เพศ		ภาค				
		ใน เขต	นอก เขต	ชาย	หญิง	กทม.	กลาง	เหนือ	อีสาน	ใต้
		P-value < .001		NS		P-value < .001				
HA และ ESM ไม่ สมวัย IQ สมวัย	0.4	0.3	0.4	0.3	0.4	0.2	0.1	0.8	0.2	0.5
พัฒนาการไม่สมวัย ทั้ง 3 ด้าน	2.1	1.2	3.1	2.1	2.1	1.2	2.2	2.5	2.7	1.7

สถิติ : Chi-square test. HA หมายถึง ส่วนสูงตามอายุ, IQ หมายถึง ระดับพัฒนาการด้านสติปัญญา, ESM หมายถึง ระดับพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคม-จริยธรรม

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรด้านครอบครัวกับพัฒนาการแบบองค์รวมประเภทต่างๆ ของเด็กอายุ 6-13 ปี โดยวิธี Chi-square test ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการแบบองค์รวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ การศึกษาและอาชีพของพ่อ การศึกษาและอาชีพของแม่ รายได้ของครอบครัว สภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย จำนวนบุตร ภาวะวิกฤตในครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัว

พ่อและแม่ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีลูกที่มีพัฒนาการสมวัยทั้ง 3 ด้านเป็นสัดส่วนสูงสุด ในทางกลับกัน พ่อและแม่ที่มีการศึกษาคต่ำกว่าระดับประถมศึกษามีลูกที่มีพัฒนาการไม่สมวัยทั้ง 3 ด้านเป็นสัดส่วนสูงสุด ในด้านอาชีพ พ่อและแม่ที่ทำงานวิชาชีพมีลูกที่มีพัฒนาการสมวัยทั้ง 3 ด้านเป็นสัดส่วนสูงสุด พ่อที่ไม่มีอาชีพมีลูกที่มีพัฒนาการไม่สมวัยทั้ง 3 ด้านสูงกว่าพ่อที่มีอาชีพประเภทอื่น ส่วนแม่ที่มีอาชีพเกษตรกรหรือคนงานมีลูกที่มีพัฒนาการไม่สมวัยทั้ง 3 ด้านเป็นสัดส่วนสูงสุด รองลงมาคือ แม่ที่ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจหรือไม่มีอาชีพ

ครอบครัวที่มีรายได้สูงมีลูกที่มีพัฒนาการสมวัยทั้ง 3 ด้านเป็นสัดส่วนสูงสุด รองลงมาคือครอบครัวที่มีรายได้ปานกลางและรายได้ต่ำตามลำดับ ในทางกลับกัน ครอบครัวที่มีรายได้ต่ำมีลูกที่มีพัฒนาการไม่สมวัยทั้ง 3 ด้านเป็นสัดส่วนสูงสุด รองลงมา คือ ครอบครัวที่มีรายได้ปานกลางและรายได้สูงตามลำดับ ในด้านสภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย ครอบครัวที่เป็นเจ้าของบ้านแต่ต้องเช่าที่ดินและครอบครัวที่อยู่บ้านเช่ามีสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการสมวัยทั้ง 3 ด้านสูงสุด

ครอบครัวที่มีจำนวนบุตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 คนมีสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการสมวัยทั้ง 3 ด้านสูงกว่าครอบครัวที่มีบุตรมากกว่า 2 คน ครอบครัวที่มีคะแนนภาวะวิกฤตในครอบครัวต่ำมีลูกที่มีพัฒนาการสมวัยทั้ง 3 ด้านสูงสุด ในทางกลับกัน ครอบครัวที่มีภาวะวิกฤตในครอบครัวสูงมีลูกที่มีพัฒนาการไม่สมวัยทั้ง 3 ด้านสูงสุดเช่นกัน ครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวแบบสมดุลมีลูกที่มีพัฒนาการสมวัยทั้ง 3 ด้านสูงสุด ดังรายละเอียดใน ภาคผนวก ค

## 1.4 พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กอายุ 13-18 ปี

เด็กอายุ 13-18 ปี ที่ทำการสำรวจทั้งสิ้น 3,154 ราย มีข้อมูลพัฒนาการครบทั้ง 3 ด้าน 3,148 ราย (ร้อยละ 99.8) เมื่อวิเคราะห์จัดกลุ่มพัฒนาการแบบองค์รวม โดยจัดระดับพัฒนาการแต่ละด้านเป็น 2 ระดับดังกล่าวข้างต้น เด็กอายุ 13-18 ปี เกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 44.8) มีพัฒนาการด้านกายและพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคม-จริยธรรมอยู่ในเกณฑ์สมวัยแต่มีพัฒนาการด้านสติปัญญาไม่สมวัย ในขณะที่ ร้อยละ 24.5 มีพัฒนาการสมวัยทั้ง 3 ด้าน และร้อยละ 1.9 มีพัฒนาการไม่สมวัยทั้ง 3 ด้าน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเขตการปกครอง เด็กที่อยู่ในเขตเทศบาล มีสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการสมวัยทั้ง 3 ด้านสูงกว่าเด็กที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล เมื่อเปรียบเทียบระหว่างภาค เด็กที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการสมวัยทั้ง 3 ด้านสูงสุด รองลงมา คือ ภาคใต้ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือตามลำดับ ทั้งนี้ไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศ ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ร้อยละของเด็กอายุ 13-18 ปีที่มีพัฒนาการแบบองค์รวมประเภทต่างๆ ในโครงการพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย พ.ศ. 2544 แยกตามเขต เพศของเด็ก และภาค

ประเภทของพัฒนาการแบบองค์รวม	รวม	เขต		เพศ		ภาค				
		ในเขต	นอกเขต	ชาย	หญิง	กทม.	กลาง	เหนือ	อีสาน	ใต้
		P-value <.001		NS		P-value <.001				
พัฒนาการสมวัยทั้ง 3 ด้าน	24.5	31.2	17.3	26.6	22.6	32.8	25.2	17.6	21.9	26.8
HA และ ESM สมวัย IQ ไม่สมวัย	44.8	39.6	50.4	42.5	46.7	35.4	44.3	52.2	48.0	42.1
HA และ IQ สมวัย ESM ไม่สมวัย	6.7	8.0	5.3	6.6	6.7	9.3	7.4	3.2	5.5	8.6
HA สมวัย IQ และ ESM ไม่สมวัย	16.1	14.0	18.4	15.5	16.7	16.3	17.1	16.7	16.7	14.0
HA ไม่สมวัย IQ และ ESM สมวัย	1.4	1.7	1.1	1.4	1.4	2.0	0.8	0.9	1.5	2.0
HA และ IQ ไม่สมวัย ESM สมวัย	4.3	3.4	5.3	5.0	3.7	1.8	3.3	7.0	4.4	4.5
HA และ ESM ไม่สมวัย IQ สมวัย	0.3	0.3	0.3	0.2	0.3	0.4	0.8	0.2	0.2	-
พัฒนาการไม่สมวัยทั้ง 3 ด้าน	1.9	1.8	2.0	2.1	1.7	2.0	1.2	2.3	2.0	2.1

สถิติ : Chi-square test. HA หมายถึง ส่วนสูงตามอายุ, IQ หมายถึง ระดับพัฒนาการด้านสติปัญญา, ESM หมายถึง ระดับพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคม-จริยธรรม

## คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร

เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรด้านครอบครัวกับพัฒนาการแบบของครอบครัวประเภทต่างๆ ของเด็กอายุ 13-18 ปี โดยวิธี Chi-square test ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพัฒนาการแบบของครอบครัวของเด็กอายุ 13-18 ปี คือ การศึกษาและอาชีพของพ่อ การศึกษาและอาชีพของแม่ รายได้ของครอบครัว สภาพการครองครองที่อยู่อาศัย จำนวนบุตร จำนวนคนในบ้าน ภาวะวิกฤตในครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัว

พ่อและแม่ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีลูกที่มีพัฒนาการสมวัยทั้ง 3 ด้านเป็นสัดส่วนสูงสุด ในทางกลับกัน พ่อและแม่ที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษามีลูกที่มีพัฒนาการทั้ง 3 ด้านสมวัยเป็นสัดส่วนต่ำสุด แต่มีพัฒนาการไม่สมวัยทั้ง 3 ด้านเป็นสัดส่วนสูงสุด

ในด้านอาชีพ พ่อและแม่ที่ทำงานวิชาชีพมีลูกที่มีพัฒนาการสมวัยทั้ง 3 ด้านเป็นสัดส่วนสูงสุด พ่อที่ไม่มีอาชีพมีลูกที่มีพัฒนาการไม่สมวัยทั้ง 3 ด้านเป็นสัดส่วนสูงสุด ส่วนแม่ที่มีอาชีพเกษตรกรหรือคนงานมีลูกที่มีพัฒนาการไม่สมวัยทั้ง 3 ด้านเป็นสัดส่วนสูงสุด รองลงมาคือ แม่ที่ไม่ได้ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจหรือไม่มีอาชีพ

ครอบครัวที่มีรายได้สูงมีลูกที่มีพัฒนาการสมวัยทั้ง 3 ด้านเป็นสัดส่วนสูงสุด รองลงมา คือ ครอบครัวที่มีรายได้ปานกลาง และรายได้ต่ำ ตามลำดับ ในทางกลับกัน ครอบครัวที่มีรายได้ต่ำมีลูกที่มีพัฒนาการไม่สมวัยทั้ง 3 ด้านเป็นสัดส่วนสูงสุด รองลงมา คือ ครอบครัวที่มีรายได้ปานกลาง และรายได้สูง ตามลำดับ ในด้านสภาพการครองครองที่อยู่อาศัย ครอบครัวที่อยู่บ้านเช่าหรือครอบครัวที่อยู่บ้านโดยไม่ต้องเสียค่าเช่ามีสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการสมวัยทั้ง 3 ด้านสูงกว่าครอบครัวที่เป็นเจ้าของบ้าน

ครอบครัวที่มีจำนวนบุตรน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 คนมีสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการสมวัยทั้ง 3 ด้านสูงกว่าครอบครัวที่มีบุตรมากกว่า 2 คน ครอบครัวที่มีคนในบ้านน้อยกว่าหรือเท่ากับ 4 คน มีสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการสมวัยทั้ง 3 ด้านสูงกว่าครอบครัวที่มีคนในบ้านสูงกว่า 4 คน

ครอบครัวที่มีคะแนนภาวะวิกฤตในครอบครัวต่ำมีสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการสมวัยทั้ง 3 ด้านสูงสุด รองลงมา คือ ครอบครัวที่มีคะแนนภาวะวิกฤตในครอบครัวปานกลางและสูงตามลำดับ ครอบครัวที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวแบบสมดุลมีลูกที่มีพัฒนาการสมวัยทั้ง 3 ด้านเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าครอบครัวที่มีสัมพันธภาพประเภทอื่น ดังรายละเอียดใน ภาคผนวก ง

## 2. พัฒนาการแบบของครอบครัวที่สมวัยของเด็ก

เมื่อจัดกลุ่มพัฒนาการแบบของครอบครัวใหม่ เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีพัฒนาการทั้งด้านกาย ด้านสติปัญญา และด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคม-จริยธรรมสมวัย เป็นกลุ่มพัฒนาการแบบของครอบครัวสมวัย ส่วนกลุ่มที่มีพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่งต่ำ/ล่าช้าเป็นกลุ่มพัฒนาการแบบของครอบครัวไม่สมวัย พบว่า สัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการแบบของครอบครัวที่สมวัยลดลงตามอายุ จากร้อยละ 52.6

ในกลุ่มอายุ 2-<3 ปี เป็นร้อยละ 32.7, 26.4 และ 24.5 ในกลุ่มอายุ 3-<6 ปี, 6-<13 ปี และ 13-18 ปี ตามลำดับ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ร้อยละของเด็กที่มีพัฒนาการองค์รวมแบบสมวัย ในโครงการวิจัยพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย พ.ศ. 2544 แยกตามเขตการปกครอง เพศ และภาค

กลุ่มอายุ	จำนวน	รวม	เขต <sup>1</sup>		เทศ <sup>2</sup>		ภาค <sup>1</sup>				
			ในเขต	นอกเขต	ชาย	หญิง	กทม.	กลาง	เหนือ	อีสาน	ใต้
2-<3 ปี	702	52.6	58.2	46.4	49.9	55.9	61.8	48.7	49.4	41.3	62.2
3-<6 ปี	1274	32.7	37.0	27.4	32.2	33.3	36.4	33.0	34.7	25.2	55.6
6-<13 ปี	3134	26.4	34.5	17.6	24.7	28.0	42.8	28.6	17.3	19.7	27.1
13-18 ปี	3148	24.5	31.2	17.3	26.6	22.6	32.8	25.2	17.6	21.9	26.8

<sup>1</sup>ทุกกลุ่มอายุมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ, P-value <.01; <sup>2</sup>ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ

ในกลุ่มเด็กอายุ 2-<3 ปี เมื่อพิจารณารายภาค ภาคใต้และกรุงเทพมหานครมีสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการแบบองค์รวมสมวัยมากที่สุด (ร้อยละ 62.2 และร้อยละ 61.8 ตามลำดับ) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการแบบองค์รวมสมวัยต่ำสุด เด็กชายและเด็กหญิงมีสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการแบบองค์รวมสมวัยไม่ต่างกัน

ในกลุ่มอายุ 3-<6 ปี เช่นเดียวกับกลุ่มอายุ 2-<3 ปี เมื่อเปรียบเทียบรายภาค ภาคใต้มีสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการแบบองค์รวมสมวัยสูงสุดและภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่ำสุด เด็กชายและเด็กหญิงไม่แตกต่างกัน

ในกลุ่มอายุ 6-<13 ปี กรุงเทพมหานครมีสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการแบบองค์รวมสมวัยสูงสุดร้อยละ 42.8 ต่ำสุดที่ภาคเหนือร้อยละ 17.3 เด็กชายและเด็กหญิงมีสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการแบบองค์รวมสมวัยไม่ต่างกัน

ในกลุ่มอายุ 13 -18 ปี เช่นเดียวกับกลุ่มอายุ 6-<13 ปี เมื่อเปรียบเทียบรายภาค กรุงเทพมหานครมีสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการแบบองค์รวมสมวัยสูงสุด และต่ำสุดที่ภาคเหนือเด็กชายและเด็กหญิงมีสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการแบบองค์รวมสมวัยไม่ต่างกัน

เมื่อเปรียบเทียบตามเขตการปกครอง เด็กในเขตเทศบาลมีสัดส่วนของเด็กที่มีพัฒนาการแบบองค์รวมสมวัยสูงกว่าเด็กนอกเขตเทศบาลในทุกกลุ่มอายุ

## ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพัฒนาการแบบองค์รวมที่สมวัยของเด็ก

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยคัดสรรด้านครอบครัวกับพัฒนาการแบบองค์รวมที่สมวัยด้วยวิธี logistic regression คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบองค์รวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพัฒนาการแบบองค์รวมที่สมวัยของเด็กทุกกลุ่มอายุ ยกเว้นกลุ่มอายุ 13-18 ปี กล่าวคือ คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบองค์รวมสูงลดความเสี่ยงต่อการมีพัฒนาการแบบองค์รวมไม่สมวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยลดได้สูงสุดในกลุ่มอายุ 2-3 ปี แล้วลดความเสี่ยงได้น้อยลงเมื่อเด็กอายุมากขึ้นตามลำดับ ในทำนองเดียวกัน คะแนนการอบรมเลี้ยงดูองค์รวมต่ำเพิ่มความเสี่ยงต่อการมีพัฒนาการแบบองค์รวมไม่สมวัยเพิ่มขึ้นตามอายุ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติเฉพาะในกลุ่มอายุ 6-13 ปี สำหรับกลุ่มอายุ 13-18 ปี การอบรมเลี้ยงดูแบบองค์รวมไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็ก ดังแสดงในตารางที่ 8

จำนวนชั่วโมงที่เด็กใช้ในการดูโทรทัศน์มีความสัมพันธ์เฉพาะกับเด็กกลุ่มอายุ 6-13 ปี โดยลดความเสี่ยงต่อการมีพัฒนาการแบบองค์รวมที่ไม่สมวัย

ลักษณะครอบครัวมีความสัมพันธ์เฉพาะในกลุ่มอายุ 2-3 ปี และกลุ่มอายุ 13-18 ปี ครอบครัวที่ไม่มีพ่อแม่อุบัติด้วยลดความเสี่ยงต่อการมีพัฒนาการแบบองค์รวมไม่สมวัย เมื่อเทียบกับครอบครัวที่มีพ่อแม่หรือมีพ่อหรือแม่อยู่ด้วย โดยลดได้ ร้อยละ 70 ในกลุ่มอายุ 2-3 ปี และร้อยละ 41 ในกลุ่มอายุ 13-18 ปี ครอบครัวชายที่มีพ่อแม่และญาติอยู่ด้วยกันลดความเสี่ยงของการมีพัฒนาการแบบองค์รวมไม่สมวัย เมื่อเปรียบเทียบกับครอบครัวที่มีเฉพาะพ่อและแม่หรือมีพ่อหรือแม่อยู่กับลูก โดยลดได้ร้อยละ 18

สำหรับสถานภาพสมรสของพ่อแม่ ในกลุ่มอายุ 3-6 ปี พ่อแม่ที่แยกทางหรือหย่าร้างกันเพิ่มความเสี่ยงต่อการมีลูกที่มีพัฒนาการแบบองค์รวมไม่สมวัย เมื่อเทียบกับพ่อแม่ที่อยู่ด้วยกัน ในกลุ่มเด็กอายุ 13-18 ปี พ่อแม่ที่แยกกันอยู่คนละแห่งแต่ไม่ได้แยกทางหย่าร้างกัน ลดความเสี่ยงต่อการมีลูกที่มีพัฒนาการแบบองค์รวมไม่สมวัย เมื่อเทียบกับพ่อแม่ที่อยู่ด้วยกัน

การศึกษาของพ่อมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการแบบองค์รวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเฉพาะในกลุ่มอายุ 13-18 ปี พ่อที่มีการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาลดความเสี่ยงต่อการมีลูกที่มีพัฒนาการแบบองค์รวมที่ไม่สมวัย เมื่อเทียบกับพ่อที่จบชั้นประถมศึกษาหรือต่ำกว่า โดยลดลงได้ร้อยละ 28

การศึกษาของแม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการแบบองค์รวมที่ไม่สมวัยในกลุ่มอายุ 3-6 ปี กลุ่มอายุ 6-13 ปี และกลุ่มอายุ 13-18 ปี เมื่อเทียบกับแม่ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า แม่ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ระดับประกาศนียบัตร หรือระดับปริญญาตรี ลดความเสี่ยงต่อการมีลูกที่มีพัฒนาการแบบองค์รวมไม่สมวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยลดได้ร้อยละ 40 ในกลุ่มอายุ 3-6 ปี ร้อยละ 28 ในกลุ่มอายุ 6-13 ปี และร้อยละ 35-58 ในกลุ่มอายุ 13-18 ปี

อาชีพของแม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการแบบองค์รวมไม่สมวัยในกลุ่มอายุ 2-<3 ปี และกลุ่มอายุ 3-<6 ปี เมื่อเทียบกับแม่ที่มีอาชีพเกษตรกรหรือคนงาน แม่ที่ทำงานวิชาชีพ เสี่ยงต่อการมีลูกที่มีพัฒนาการแบบองค์รวมไม่สมวัยต่ำกว่าแม่ที่เป็นเกษตรกร/คนงาน เฉพาะในกลุ่มอายุ 2-<3 ปี แม่ที่มีอาชีพด้านงานบริการ บริหาร หรือธุรการ มีความเสี่ยงต่อการมีลูกที่มีพัฒนาการแบบองค์รวมที่ไม่สมวัย ต่ำกว่าแม่ที่มีอาชีพเกษตรกรหรือคนงานในทั้งสองกลุ่มอายุ

รายได้ของครอบครัวลดความเสี่ยงต่อการมีพัฒนาการแบบองค์รวมไม่สมวัย ในกลุ่มอายุ 3-<6 ปี กลุ่มอายุ 6-<13 ปี และกลุ่มอายุ 13-18 ปี แต่ odds ratio เข้าใกล้ 1

สัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่สมดุลง เพิ่มความเสี่ยงต่อการมีลูกที่มีพัฒนาการแบบองค์รวมไม่สมวัย ในเด็กกลุ่มอายุ 6-18 ปี มากกว่าครอบครัวที่มีสัมพันธภาพแบบสมดุลง 1.2 - 1.35 เท่า จำนวนบุตรที่มากกว่า 1 คน เพิ่มความเสี่ยงต่อการมีพัฒนาการแบบองค์รวมไม่สมวัย เฉพาะในเด็กกลุ่มอายุ 6-<13 ปี ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 Odds ratio ของปัจจัยคัดสรรด้านครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูสำหรับกรณีพัฒนาการแบบองค์รวมไม่สมวัย<sup>1</sup> ในโครงการวิจัยพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย พ.ศ. 2544 แยกตามกลุ่มอายุ

	เด็กอายุ 2-<3 ปี	เด็กอายุ 3-<6 ปี	เด็กอายุ 6-<13 ปี	เด็กอายุ 13-18 ปี
<b>การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว</b>				
ต่ำ	1.5(0.9-2.4)	1.4(0.9-2.1)	1.4(1.1-1.8)	-
ปานกลาง	1	1	1	-
สูง	0.6(0.4-0.9)	0.8(0.6-1.0)	0.8(0.6-0.95)	-
<b>จำนวนชั่วโมงที่ดูโทรทัศน์</b>	-	-	0.93(0.87-0.98)	-
<b>ลักษณะครอบครัว</b>				
พ่อแม่และญาติ	0.9(0.6-1.3)	-	-	0.82(0.64-1.05)
ไม่มีพ่อแม่	0.3(0.2-0.7)	-	-	0.59(0.36-0.98)
พ่อแม่หรือพ่อ/แม่	1	-	-	1
<b>สถานภาพสมรส</b>				
แยกกันอยู่แต่มีความสัมพันธ์	-	1.3(0.6-2.5)	-	0.59(0.36-0.98)
แยกทาง/หย่าร้าง	-	2.1(1.2-3.6)	-	1.21(0.86-1.69)
ม่าย/ตาย/แต่งงานใหม่	-	1.5(0.6-3.5)	-	0.85(0.58-1.23)
อยู่ด้วยกัน	-	1	-	1

	เด็กอายุ 2-<3 ปี	เด็กอายุ 3-<6 ปี	เด็กอายุ 6-<13 ปี	เด็กอายุ 13-18 ปี
<b>การศึกษาของพ่อ</b>				
มัธยมศึกษา	-	-	-	0.72(0.56-0.91)
ปวช.	-	-	-	0.89(0.62-1.3)
ปริญญาตรี	-	-	-	0.83(0.52-1.3)
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า				1
<b>การศึกษาแม่</b>				
มัธยมศึกษา	-	0.8(0.6-1.1)	0.88(0.69-1.1)	0.65(0.49-0.87)
ปวช.	-	0.6(0.4-0.9)	0.52(0.37-0.72)	0.42(0.29-0.63)
ปริญญาตรี	-	0.9(0.5-1.6)	0.53(0.33-0.86)	0.47(0.29-0.78)
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	-	1	1	1
<b>อาชีพแม่</b>				
วิชาชีพ	0.3(0.08-0.9)	0.7(0.3-1.7)	-	-
บริการ บริหาร	0.6(0.4-0.9)	0.5(0.4-0.8)	-	-
เกษตรกร/คนงาน	1	1	-	-
ไม่ได้ทำงานเชิงเศรษฐกิจ	0.7(0.4-1.0)	0.7(0.5-1.0)	-	-
รายได้ (บาท)	-	0.98(0.97-0.99)	0.99(0.98-2.99)	0.99(0.98-0.999)
จำนวนบุตร	-	-	1.1(1.009-1.3)	-
<b>สัมพันธภาพ</b>				
ไม่สมดุล	-	-	1.35(1.08-1.86)	1.21(1.007-1.451)
สมดุล	-	-	1	1

(1) Reference คือ พัฒนาการแบบของครรภ์มารดาที่สมวัย. ตัวหนาเอน คือค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

โดยสรุป การศึกษาของแม่มีความสำคัญต่อพัฒนาการแบบของครรภ์มารดาของเด็กทุกกลุ่มอายุ ยกเว้นกลุ่มอายุ 2-<3 ปี ระดับการศึกษาที่สูงกว่าประถมศึกษาลดความเสี่ยงต่อการมีพัฒนาการแบบของครรภ์มารดาที่ไม่สมวัยได้มากกว่าปัจจัยอื่น คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบของครรภ์มารดาที่สูงป้องกันพัฒนาการแบบของครรภ์มารดาที่ไม่สมวัยในกลุ่มเด็กปฐมวัยและเด็กวัยเรียน โดยป้องกันเด็กปฐมวัยได้มากกว่าเด็กวัยเรียน อาชีพของแม่ที่ไม่ใช่เกษตรกรหรือคนงานลดความเสี่ยงต่อการมีพัฒนาการแบบของครรภ์มารดาที่ไม่สมวัยเฉพาะในเด็กปฐมวัย โดยลดได้ใกล้เคียงหรือมากกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบของครรภ์มารดา ในขณะที่รายได้แม้จะลดความเสี่ยงต่อการมีพัฒนาการแบบของครรภ์มารดาที่ไม่สมวัยแต่ลดได้น้อยมาก ที่น่าสนใจคือ พ่อแม่ที่อยู่ด้วยกันทำให้เด็กมีความเสี่ยงต่อการมีพัฒนาการแบบของครรภ์มารดาที่ไม่สมวัย มากกว่าพ่อแม่ที่อยู่แยกกันคนละแห่ง แต่ไม่ได้แยกทางหย่าร้างกัน



### 3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย

ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการแบบองค์รวม ผู้วิจัยได้ใช้ Principal component analysis ซึ่งเป็นวิธีการจับกลุ่มตัวแปร ในการรวมคะแนนพัฒนาการทั้ง 3 ด้านให้เป็นตัวแปรเดียวก่อน โดยได้เลือก องค์ประกอบแรก (Principal component ที่ 1) ซึ่งมี eigenvalue สูงสุดสามารถดึงข้อมูลจากพัฒนาการทั้ง 3 องค์ประกอบที่ไปในทิศทางเดียวกันอย่างสมเหตุสมผลได้มากที่สุด เป็นตัวแปรใหม่ที่อธิบายพัฒนาการแบบองค์รวม โดยมีน้ำหนักขององค์ประกอบพัฒนาการแต่ละด้าน ดังแสดงในตารางที่ 9 แล้วจึงนำไปวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยด้านครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวด้วย Path analysis ต่อไป โดยจัดระดับการวัดตัวแปรปัจจัยด้านครอบครัว ที่เป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ ให้เป็นตัวแปรมาตราเรียงลำดับ (ordinal scale) ดังรายละเอียดในภาคผนวก ๑

ตารางที่ 9 น้ำหนักของพัฒนาการแต่ละด้านในองค์ประกอบแรก (Principal component ที่ 1) ของคะแนนพัฒนาการแบบองค์รวม

พัฒนาการ	กลุ่มอายุ		
	2-<6 ปี	6-<13 ปี	13-18 ปี
- ด้านกาย	0.579	0.585	0.501
- ด้านสติปัญญา	0.667	0.663	0.683
- ด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคม-จริยธรรม	0.470	0.467	0.531
Eigenvalue	1.274	1.3224	1.2193

เมื่อพิจารณาน้ำหนักของพัฒนาการแต่ละด้านเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มอายุ (ตารางที่ 9) พัฒนาการด้านกายมีความสำคัญลดลงเมื่ออายุมากขึ้น ส่วนพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคม-จริยธรรมมีความสำคัญเพิ่มขึ้นตามอายุ ในขณะที่พัฒนาการด้านสติปัญญามีความสำคัญสูงสุดในทุกกลุ่มอายุ

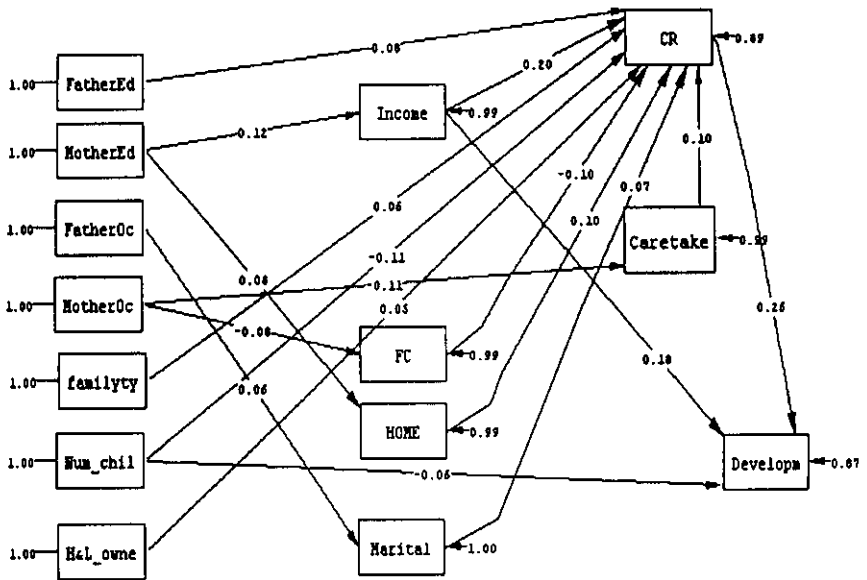
#### 3.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กปฐมวัย

หลังจากได้คะแนนองค์ประกอบแรก (Principal component ที่ 1) ของพัฒนาการแบบองค์รวม ผู้วิจัยได้นำไปวิเคราะห์ Path analysis เพื่อตรวจสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคะแนนพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กปฐมวัย ดังรายละเอียดในรูปที่ 1 พบว่า

ปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อพัฒนาการแบบของศีรรมของเด็กปฐมวัย (อายุ 2-6 ปี) ได้แก่  
 คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรรม รายได้ครอบครัว และ จำนวนบุตร

ปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยอ้อมต่อพัฒนาการแบบของศีรรมของเด็ก ได้แก่

- ลักษณะของครอบครัว
  - โดยผ่านทาง การอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรรม
- สถานภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย
  - โดยผ่านทาง การอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรรม
- การศึกษาของพ่อ
  - โดยผ่านทาง การอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรรม
- การศึกษาของแม่
  - โดยผ่านทาง รายได้ครอบครัว ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรรม
  - โดยผ่านทาง รายได้ครอบครัว
  - โดยผ่านทาง สภาพแวดล้อมของบ้าน ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรรม
- อาชีพของพ่อ
  - โดยผ่านทาง สถานภาพสมรส ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรรม
- อาชีพของแม่
  - โดยผ่านทาง ผู้เลี้ยงดูเด็กส่วนใหญ่ ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรรม
  - โดยผ่านทาง ผลกระทบของการเกิดภาวะวิกฤตภายในครอบครัว ไปยังการ  
 อบรมเลี้ยงดูแบบของศีรรม
- จำนวนบุตร
  - โดยผ่านทาง การอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรรม



Chi-Square=586.75, df=53, P-value=0.00000, RMSEA=0.066

### รูปที่ 1 Path Model ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กปฐมวัย

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.0494,

Goodness of Fit Index (GFI) = 0.965, Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.931

ค่าของ Root Mean Square Residual เข้าใกล้ 0 แสดงว่า Model มีความคลาดเคลื่อนต่ำ

ค่าของ Goodness of Fit Index (GFI) และค่าของ Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)

เข้าใกล้ 1 แสดงว่า Model มีความกลมกลืน

ดูรายละเอียดของตัวแปร ในภาคผนวก ๑

เมื่อเปรียบเทียบอิทธิพลรวม (Total effect) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กปฐมวัย 2 อันดับแรก คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบองค์รวม และรายได้ของครอบครัว ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย 2 อันดับแรก คือ รายได้ของครอบครัว และจำนวนบุตรที่มีชีวิต ดังรายละเอียดใน ภาคผนวก ๑

### 3.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กวัยเรียน

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กวัยเรียน โดยวิธี Path analysis ดังแสดงในรูปที่ 2 พบว่า

ปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กวัยเรียน ได้แก่ คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบองค์รวม รายได้ครอบครัว จำนวนบุตร สัมพันธภาพภายในครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดามารดา และสถานภาพการครองครองที่อยู่อาศัย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยอ้อมต่อพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็ก ได้แก่

- การศึกษาของพ่อ

- โดยผ่านทาง การอบรมเลี้ยงดูแบบองค์รวม
- โดยผ่านทาง ลักษณะของครอบครัว ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบองค์รวม
- โดยผ่านทาง ผลกระทบของการเกิดภาวะวิกฤตภายในครอบครัว ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบองค์รวม
- โดยผ่านทาง สถานภาพสมรสของบิดามารดา ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบองค์รวม
- โดยผ่านทาง สถานภาพสมรสของบิดามารดา

- การศึกษาของแม่

- โดยผ่านทาง การอบรมผู้เลี้ยงดูแบบองค์รวม
- โดยผ่านทาง รายได้ของครอบครัว
- โดยผ่านทาง รายได้ของครอบครัว ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบองค์รวม
- โดยผ่านทาง ลักษณะของครอบครัว ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบองค์รวม
- โดยผ่านทาง ผู้เลี้ยงดูเด็กส่วนใหญ่ ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบองค์รวม
- โดยผ่านทาง ผลกระทบของการเกิดภาวะวิกฤตภายในครอบครัว ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบองค์รวม
- โดยผ่านทาง สถานภาพสมรสของบิดามารดา ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบองค์รวม
- โดยผ่านทาง สถานภาพสมรสของบิดามารดา

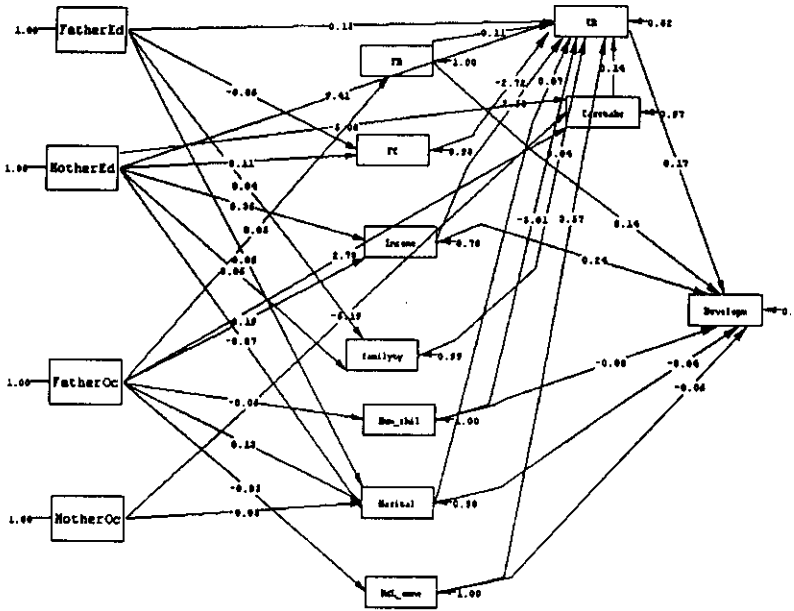
- อาชีพของพ่อ

- โดยผ่านทาง สัมพันธภาพภายในครอบครัวไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบองค์รวม
- โดยผ่านทาง สัมพันธภาพภายในครอบครัว
- โดยผ่านทาง รายได้ครอบครัว ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบองค์รวม
- โดยผ่านทาง รายได้ครอบครัว
- โดยผ่านทาง จำนวนบุตร ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบองค์รวม
- โดยผ่านทาง จำนวนบุตร

- โดยผ่านทาง ผู้เลี้ยงดูเด็กส่วนใหญ่ ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรวม
- โดยผ่านทาง สถานภาพสมรสของบิดามารดา ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรวม
- โดยผ่านทาง สถานภาพสมรสของบิดามารดา
- โดยผ่านทาง สภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรวม
- โดยผ่านทาง สภาพการครอบครองที่อยู่อาศัย

อาชีพของแม่

- โดยผ่านทาง สัมพันธภาพภายในครอบครัว ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรวม
- โดยผ่านทาง ผู้เลี้ยงดูเด็กส่วนใหญ่ ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรวม
- โดยผ่านทาง สถานภาพสมรสของบิดามารดา ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรวม
- โดยผ่านทาง สถานภาพสมรสของบิดามารดา



Chi-Square=1237.06, df=53, P-value=0.00000, RMSEA=0.084

รูปที่ 2 Path Model ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการแบบของครัวเรือนเด็กวัยเรียน

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.0632

Goodness of Fit Index (GFI) = 0.947, Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.896

ค่าของ Root Mean Square Residual เข้าใกล้ 0 แสดงว่า Model มีความคลาดเคลื่อนต่ำ

ค่าของ Goodness of Fit Index (GFI) และค่าของ Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)

เข้าใกล้ 1 แสดงว่า Model มีความกลมกลืน

ดูรายละเอียดของตัวแปร ในภาคผนวก ๑

เมื่อเปรียบเทียบอิทธิพลรวม (Total effect) พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อพัฒนาการแบบของครัวเรือนเด็กวัยเรียน 2 อันดับแรกคือ รายได้ครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดูแบบของครัวเรือน ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยเรียน 2 อันดับแรก คือ การศึกษาของแม่และการศึกษาของพ่อ ดังรายละเอียดในภาคผนวก ข

### 3.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการแบบของศีรษะของเด็กวัยรุ่น

เมื่อทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการแบบของศีรษะของเด็กวัยรุ่น โดยวิธี Path analysis ดังแสดงในรูปที่ 3 พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อพัฒนาการแบบของศีรษะของเด็ก ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรษะ รายได้ครอบครัว จำนวนบุตร สัมพันธภาพภายในครอบครัว

ปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยอ้อมต่อพัฒนาการแบบของศีรษะของเด็ก ได้แก่

#### - การศึกษาของพ่อ

โดยผ่านทาง การอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรษะ

โดยผ่านทาง รายได้ครอบครัว

โดยผ่านทาง ผลกระทบของการเกิดภาวะวิกฤตภายในครอบครัว ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรษะ

โดยผ่านทาง จำนวนบุตรที่มีชีวิต

โดยผ่านทาง จำนวนบุตรที่มีชีวิต ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรษะ

#### - การศึกษาของแม่

โดยผ่านทาง การอบรมผู้เลี้ยงดูแบบของศีรษะ

โดยผ่านทาง รายได้ของครอบครัว

โดยผ่านทาง ผู้เลี้ยงดูเด็กส่วนใหญ่ ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรษะ

โดยผ่านทาง ผลกระทบของการเกิดภาวะวิกฤตภายในครอบครัว ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรษะ

โดยผ่านทาง จำนวนบุตรที่มีชีวิต ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรษะ

โดยผ่านทาง จำนวนบุตรที่มีชีวิต

#### - อาชีพของพ่อ

โดยผ่านทาง สถานภาพสมรสของบิดามารดา ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรษะ

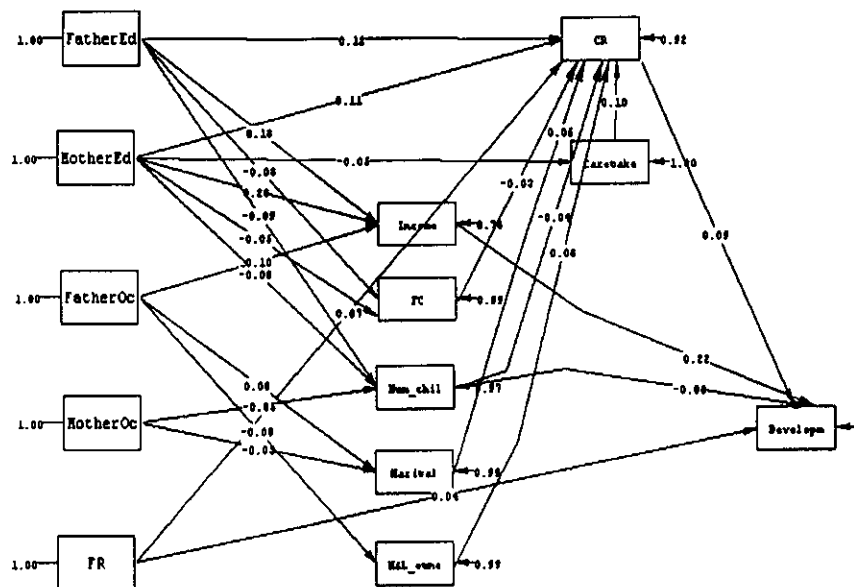
โดยผ่านทาง สถานภาพการครองครองที่อยู่อาศัย ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรษะ

#### - อาชีพของแม่

โดยผ่านทาง สถานภาพสมรสของบิดามารดา ไปยังการอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรษะ

#### - สัมพันธภาพภายในครอบครัว

โดยผ่านทาง การอบรมเลี้ยงดูแบบของศีรษะ



Chi-Square=917.28, df=44, P-value=0.00000, RMSEA=0.079

### รูปที่ 3 Path Model ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กวัยหัดเดิน

Root Mean Square Residual (RMR)= 0.0583

Goodness of Fit Index (GFI) = 0.958, Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.916

ค่าของ Root Mean Square Residual เข้าใกล้ 0 แสดงว่า Model มีความคลาดเคลื่อนต่ำ  
ค่าของ Goodness of Fit Index (GFI) และค่าของ Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)  
เข้าใกล้ 1 แสดงว่า Model มีความกลมกลืน

ดูรายละเอียดของตัวแปร ในภาคผนวก ๑

เมื่อเปรียบเทียบอิทธิพลรวม (Total effect) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กวัยหัดเดิน 2 อันดับแรก คือ รายได้ของครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูแบบองค์รวม ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยหัดเดิน 2 อันดับแรก คือ การศึกษาของพ่อและการศึกษาของแม่ ดังแสดงในภาคผนวก ข



เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มอายุ ปัจจัย 2 อันดับแรก ที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการแบบองค์รวมในทุกกลุ่มอายุคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบองค์รวม และรายได้ของครอบครัว โดยการอบรมเลี้ยงดูแบบองค์รวมมีค่าคะแนนอิทธิพลสูงสุดในกลุ่มอายุ 2-<6 ปี แล้วลดลง ในกลุ่มอายุ 6-<13 ปี และกลุ่มอายุ 13-18 ปี ตามลำดับ ในขณะที่รายได้ของครอบครัวเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กกลุ่มอายุ 2-<6 ปี เป็นอันดับ 2 รองลงมาจาก การอบรมเลี้ยงดูแบบองค์รวม แต่มีอิทธิพลสูงเป็นอันดับแรกในกลุ่มอายุ 6-<13 ปี และกลุ่มอายุ 13-18 ปี ดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กอายุ 2-18 ปี ในโครงการวิจัยพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย พ.ศ. 2544 แยกตามกลุ่มอายุ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็ก	กลุ่มอายุ 2-<6 ปี	กลุ่มอายุ 6-<13 ปี	กลุ่มอายุ 13-<18 ปี
ปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมสูงสุด			
อันดับแรก	การอบรมเลี้ยงดูแบบองค์รวม	รายได้ของครอบครัว	รายได้ของครอบครัว
อันดับสอง	รายได้ของครอบครัว	การอบรมเลี้ยงดูแบบองค์รวม	การอบรมเลี้ยงดูแบบองค์รวม

ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ยังได้ผลว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยเรียนและวัยรุ่นแบบองค์รวม คือ การศึกษาของพ่อและการศึกษาของแม่ ในขณะที่ปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย คือ รายได้ของครอบครัวและจำนวนบุตรที่ยังมีชีวิตอยู่ ดังสรุปในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอบรมเลี้ยงดูแบบของศรัทธาของเด็กอายุ 2-18 ปี ในโครงการวิจัยพัฒนาการแบบของศรัทธาของเด็กไทย พ.ศ. 2544 แยกตามกลุ่มอายุ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอบรมเลี้ยงดูแบบของศรัทธา	กลุ่มอายุ 2-<6 ปี	กลุ่มอายุ 6-<13 ปี	กลุ่มอายุ 13-<18 ปี
ปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมสูงสุด	รายได้ของครอบครัว	การศึกษาของแม่	การศึกษาของพ่อ
อันดับแรก	จำนวนบุตรที่ยังมีชีวิตอยู่	การศึกษาของพ่อ	การศึกษาของแม่
อันดับสอง			

## อภิปรายผล

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า พัฒนาการแบบของศรัทธาของเด็กสมัยลดลงตามอายุ เด็กปฐมวัยครึ่งหนึ่งมีพัฒนาการแบบของศรัทธาสมัยแล้วลดลงเหลือเพียงหนึ่งในสี่เมื่อเป็นเด็กวัยรุ่น เด็กในเขตเทศบาลทุกกลุ่มอายุ มีพัฒนาการแบบของศรัทธาที่สมัยสูงกว่าเด็กนอกเขตเทศบาล เด็กกรุงเทพมหานครมีพัฒนาการแบบของศรัทธาที่สมัยสูงกว่าภาคอื่นๆ ส่วนพื้นที่ที่เด็กมีพัฒนาการของศรัทธาสมัยอยู่ในเกณฑ์ต่ำทุกกลุ่ม คือ พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ กลุ่มเด็กปฐมวัยและเด็กวัยเรียนเพศหญิงมีพัฒนาการแบบของศรัทธาสมัยสูงกว่าเพศชาย ในขณะที่กลุ่มเด็กวัยรุ่นเพศชายมีพัฒนาการแบบของศรัทธาสมัยสูงกว่าเพศหญิง เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการแบบของศรัทธาของเด็ก พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการแบบของศรัทธาของเด็กทุกกลุ่มอายุ คือ การอบรมเลี้ยงดู โดยพบว่าอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูสูงที่สุดในกลุ่มเด็กปฐมวัยแล้วลดลงในกลุ่มเด็กวัยเรียนและเด็กวัยรุ่นตามลำดับ อีกปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงเช่นกัน คือ รายได้ของครอบครัว ซึ่งพบว่าอิทธิพลต่อพัฒนาการแบบของศรัทธาของเด็กทุกวัย ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก คือ การศึกษาของพ่อและการศึกษาของแม่ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการอบรมเลี้ยงดูของเด็กวัยเรียนและเด็กวัยรุ่น ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย คือ รายได้ของครอบครัวและจำนวนบุตรที่ยังมีชีวิตอยู่

การศึกษาค้นคว้านี้เป็นการศึกษาแรก ที่มีกวาดพัฒนาการทุกด้านของเด็กไทยในคราวเดียวกัน ทำให้สามารถเสนอภาพพัฒนาการของเด็กไทยอย่างเป็นองค์รวม เนื่องจากไม่เคยมีการศึกษาเช่นนี้มาก่อน จึงทำให้ไม่สามารถเปรียบเทียบดูแนวโน้มของพัฒนาการแบบของศรัทธาของเด็กไทยได้ นอกจากนี้ แม้จะมีการทำวิจัยที่มีจุดมุ่งหมายศึกษาพัฒนาการเด็กแบบของศรัทธาในต่างประเทศ แต่ก็ยังไม่มียางานตีพิมพ์ผลวิจัย จึงไม่สามารถนำผลการศึกษาค้นคว้านี้ไปเปรียบเทียบระหว่างประเทศ

ได้ ผลการศึกษาครั้งนี้ จึงเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ประเมินความเปลี่ยนแปลงในการศึกษาคั้งต่อไปในอนาคต

แม้ว่าการสำรวจแบบตัดขวางดังกล่าวการศึกษานี้อาจมีข้อจำกัดในการสรุปผลการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการตามอายุ ซึ่งต้องใช้การวิจัยติดตามวัดพัฒนาการของเด็กกลุ่มเดียวกัน ไปในระยะยาว แต่ข้อค้นพบจากงานวิจัยสำรวจเด็กไทยหลายชุดในช่วง 10 ปีมานี้ (จันทร์เพ็ญ และคณะ, 2539; นิตยา และคณะ, มปป., กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2543) ยืนยันเช่นเดียวกับการศึกษานี้ว่า เด็กอายุน้อยมีพัฒนาการสมวัยมากกว่าเด็กที่อายุมากกว่า ทำให้น่าจะเชื่อได้ว่าพัฒนาการของเด็กไทยสมวัยลดลงตามวัยจริง

พัฒนาการด้านที่เด็กไม่สมวัยมากที่สุด คือ พัฒนาการด้านสติปัญญา เด็กมีพัฒนาการด้านนี้ไม่สมวัยเป็นสัดส่วนสูงขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น เป็นสาเหตุให้พัฒนาการแบบองค์รวมสมวัยลดลงตามอายุ ปัญหาเด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญาต่ำนี้ เป็นเรื่องที่ถูกฝ่ายในสังคมควรตระหนักและรีบแก้ไขอย่างเร่งด่วน แม้ว่าครอบครัวจะเป็นสาเหตุที่ต้องรับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก แต่มิใช่ทุกครอบครัวที่มีศักยภาพและความพร้อมที่จะดูแลเด็กได้โดยลำพัง จึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน ควรจัดระบบสนับสนุนครอบครัว ให้สามารถทำหน้าที่สำคัญนี้ได้โดยไม่บกพร่อง

นอกจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น การที่สัดส่วนของเด็กไทยในการศึกษาคั้งนี้ มีพัฒนาการแบบองค์รวมสมวัยลดลงตามอายุ อาจอธิบายได้ว่า เด็กปฐมวัยซึ่งเป็นเด็กรุ่นใหม่ เลี้ยงดูโดยพ่อแม่รุ่นใหม่ ได้รับปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นต่อพัฒนาการทุกด้านเหมาะสมมากกว่าเด็กวัยเรียนและเด็กวัยรุ่น ซึ่งเป็นเด็กรุ่นก่อน หรืออาจเป็นไปได้ว่า มีจุดบกพร่องบางประการในกระบวนการอบรมเลี้ยงดูและระบบการศึกษา ที่ทำให้เด็กซึ่งเปี่ยมด้วยศักยภาพในวัยต้น มีพัฒนาการแบบองค์รวมที่ไม่สมวัยเมื่อเติบโตสู่วัยเรียนและวัยรุ่น

พัฒนาการทุกด้านของเด็กทั้งด้านกาย สติปัญญา อารมณ์-จิตใจ-สังคม-จริยธรรม ล้วนเกี่ยวโยงกันและส่งผลกระทบต่อพัฒนาการองค์รวมของเด็ก พัฒนาการบางด้านเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับพัฒนาการขั้นต่อไป ตัวอย่างเช่น พัฒนาการด้านกายที่แข็งแรงในวัยต้นเป็นกุญแจสำคัญสำหรับการเรียนรู้และพัฒนาการด้านเชาวน์ปัญญา (Pollitt และคณะ, 2000) การที่เด็กบางคนมีพัฒนาการบางด้านล่าช้า บางด้านเร็วกว่าวัยในบางช่วงบางวัยของชีวิต จะสามารถเชื่อมโยงกับความสามารถหรือความสำเร็จของผู้นั้น เมื่อเป็นผู้ใหญ่หรือไม่นั้น ต้องใช้วิธีวิจัยระยะยาวติดตามเด็กที่มีพัฒนาการแบบองค์รวมประเภทต่างๆ ทั้งที่สมวัยทุกด้าน ไม่สมวัยทุกด้าน หรือสมวัยบางด้าน ไปเป็นระยะๆ พร้อมทั้งศึกษาปัจจัยแวดล้อมที่มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กแต่ละช่วงวัย เพื่อค้นหาปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยป้องกัน ที่จะอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กไทยได้อย่างครบถ้วน ให้

คำตอบแก่ครอบครัว สังคม และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ได้นำไปพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพและประสบความสำเร็จได้อย่างแท้จริง

ผลการศึกษานี้ยืนยันข้อค้นพบที่ผ่านๆ มาอีกครั้ง ถึงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างภาคและระหว่างเมืองกับชนบท เด็กชนบททุกรายมีพัฒนาการศรัมด้อยกว่าเด็กในเมือง ภาคที่มีปัญหาพัฒนาการเด็กทุกด้าน คือ ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นโยบายพัฒนาประเทศจึงควรให้น้ำหนักกับพื้นที่ชนบทและสองภาคดังกล่าว เพื่อแก้ไขปัญหาคือความไม่เท่าเทียมกันระหว่างพื้นที่ให้หมดไป

รายได้ของครอบครัว แม้ว่าจะสามารถลดความเสี่ยงต่อการมีพัฒนาการของศรัมที่ไม่สมวัยได้น้อย แต่เมื่อรวมผลทั้งหมดของรายได้ของครอบครัว ที่ส่งผ่านปัจจัยต่างๆ ไปยังพัฒนาการของศรัมของเด็ก พบว่า รายได้ของครอบครัวมีคะแนนน้ำหนักอิทธิพลต่อพัฒนาการของศรัมของเด็กสูงมาก การแก้ไขความยากจน และเพิ่มขีดความสามารถของครอบครัว ที่จะจัดประสบการณ์และสร้างสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก จึงควรได้รับการจัดลำดับความสำคัญให้อยู่ในลำดับต้น

การศึกษาของพ่อแม่ มีอิทธิพลสูงต่อการอบรมเลี้ยงดู และเป็นปัจจัยป้องกันเด็กไม่ให้มีพัฒนาการของศรัมที่ล่าช้า การเพิ่มการศึกษาภาคบังคับ จาก 6 ปี เป็น 12 ปี จึงน่าจะส่งเสริมให้พ่อแม่รุ่นต่อไป มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น มีความสามารถที่จะดูแลลูกให้มีพัฒนาการสมวัยมากขึ้น แต่มีข้อแม้ว่า ควรมีการบูรณาการวิชาการครอบครัวศึกษาในหลักสูตร เพื่อให้คนรุ่นใหม่มีความรู้พร้อมที่จะเลี้ยงดูเด็กรุ่นต่อไป ให้เติบโตพร้อมทั้งด้านกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม และจริยธรรม

ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการเลี้ยงดูเด็กแบบของศรัมซึ่งหมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ตอบสนองต่อความต้องการของเด็กตามวัย<sup>1</sup> ตอบสนองต่อพัฒนาการของเด็กทุกด้าน ทั้งด้านกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจริยธรรม เพื่อให้เด็กเติบโตอย่างสมบูรณ์เต็มคน ในความเป็นจริงพัฒนาการด้านกาย สติปัญญาหรือด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคม-จริยธรรม ส่วนเกี่ยวข้อง สอดรับ ส่งเสริมซึ่งกันและกันให้เด็กเติบโตไปตามขั้นตอนจนเป็นผู้ใหญ่อย่างเต็มศักยภาพ

<sup>1</sup>โดยอิงตามความต้องการพื้นฐานของเด็ก ซึ่งประกอบด้วย ความต้องการด้านโภชนาการและสุขภาพอนามัย (ความต้องการด้านโภชนาการ มาตรฐานน้ำหนักและส่วนสูง ความต้องการด้านสุขภาพอนามัย การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค มาตรฐานที่อยู่อาศัย มาตรฐานสิ่งแวดล้อม) ความต้องการด้านความแข็งแรงของร่างกาย (ความต้องการด้านสมรรถภาพทางกาย การเล่นและออกกำลังกายตามวัย การพักผ่อนนอนหลับ การพักผ่อนหย่อนใจ) ความต้องการเกี่ยวกับพัฒนาการด้านสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม ความต้องการด้านการศึกษา ความต้องการด้านวัฒนธรรม (ด้านการใช้ภาษาไทย ด้านขนบธรรมเนียมและประเพณีไทย ด้านศิลปะ ด้านจริยธรรม) ความต้องการเตรียมเข้าสู่อาชีพ และความต้องการสิทธิและหน้าที่พื้นฐาน ด้านการเมืองและการปกครอง (คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจกำหนดสภาวะความต้องการพื้นฐานและบริการสำหรับเด็กและเยาวชนและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2533)

การอบรมเลี้ยงดูที่มุ่งเน้นส่งเสริมเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งอาจทำให้เด็กเติบโตอย่างไม่สมดุลบิดเบี้ยว อาจกลายเป็นเด็กที่มีปัญหา ดังที่เป็นข่าวในปัจจุบัน อาทิเช่น การเลี้ยงดูที่มุ่งเน้นให้เด็กมีร่างกายสูงใหญ่ ทำให้พบเด็กอ้วนเพิ่มขึ้นจนเป็นปัญหาต่อสุขภาพ การสอนเด็กที่เน้นให้เด็กท่องจำตอบได้ อาจทำให้เด็กไม่รู้จักคิดวิเคราะห์ แยกแยะ หรือมีความคิดสร้างสรรค์ การสอนเด็กที่เน้นให้มีสติปัญญาเฉียบแหลม โดยละเลยการหล่อหลอมคุณลักษณะทางอารมณ์และปลูกฝังจริยธรรม อาจทำให้เด็กฉลาดหลักแหลมแต่ขาดศีลธรรม จริยธรรม ทำงานกับผู้อื่นไม่เป็น ขาดความมุ่งมั่น ไม่สู้งานยาก ท้อถอยหมดกำลังใจได้ง่าย มีปัญหาฆ่าตัวตายเมื่อไม่ได้สิ่งดังสมหวังหรือใช้ความรุนแรงทำร้ายผู้อื่น ไม่สามารถเติบโตเป็นคนเต็มคนที่ "เก่ง ดี มีสุข และแข็งแรง" ได้ ดังนั้น หน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับครอบครัวของเด็กทุกราย จึงควรเสริมความรู้ให้ผู้ที่มีหน้าที่ดูแลเด็กทุกระดับ มีความเข้าใจสามารถสนองต่อความต้องการของเด็กตามวัย และส่งเสริมให้เด็กพัฒนาการสมวัยทุกด้าน

การศึกษาค้นคว้านี้เป็นงานวิจัยแรกที่แปลความหมายของ "เก่ง ดี มีสุข" ซึ่งเป็นคุณสมบัติของเด็กที่สังคมไทยประสงค์ เป็น "พัฒนาการแบบองค์รวมที่สมวัยพร้อมทั้งด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา และด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคม-จริยธรรมในตัวเด็กแต่ละคน" จึงควรมีการทำวิจัยต่อไปว่า การแปลความดังกล่าวได้ผลลัพธ์เป็นคนไทยที่ "เก่ง ดี มีสุข" ตามที่สังคมมุ่งหวังหรือไม่ โดยการวิจัยติดตามเด็กที่วัดพัฒนาการทั้ง 3 ด้านเช่นที่ทำในการศึกษาค้นคว้านี้ ไปในระยะยาวจนเป็นผู้ใหญ่ เพื่อตอบคำถามดังกล่าว อีกประการหนึ่ง ด้วยการที่ริเริ่มการศึกษาด้านนี้เป็นรายแรก เครื่องมือวัดพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคม-จริยธรรม ที่สร้างขึ้นตามกรอบวิจัยและการแปลความข้างต้น จึงไม่มีเกณฑ์อ้างอิงของเด็กไทยให้เปรียบเทียบ แต่เนื่องจากการสุ่มตัวอย่าง มีขนาดและการกระจายของตัวอย่างที่มากพอจะอธิบายเด็กไทยได้ จึงได้ใช้การเปรียบเทียบภายในกลุ่ม เป็นเกณฑ์แบ่งระดับพัฒนาการ สำหรับพัฒนาการด้านสติปัญญาก็ไม่มีเกณฑ์อ้างอิงของเด็กไทยเช่นกัน จึงต้องใช้เกณฑ์อ้างอิงของเด็กอเมริกัน ดังนั้น ในการแปลผลการศึกษา และการนำข้อค้นพบไปใช้ประโยชน์ต่อไป จึงควรตระหนักถึงเงื่อนไขเหล่านี้ไว้ด้วย

## ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เพื่อพัฒนาให้เด็กไทย “ เก่ง ดี มีสุข ” นโยบายที่ควรให้ความสำคัญ คือ

- หน่วยงานที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก ไม่ว่าจะเป็นการจัดบริการสุขภาพสำหรับเด็ก การจัดการศึกษา การจัดบริการในชุมชน ควรปรับนโยบายจากการพัฒนาแบบแยกส่วน เป็นตั้งเป้าหมายของการพัฒนาไว้ที่พัฒนาการที่สมวัยของเด็กเป็นหลัก

- พัฒนาการด้านที่เด็กไม่สมวัยมากที่สุด คือ พัฒนาการด้านสติปัญญา โดยไม่สมวัยเป็นสัดส่วนสูงขึ้นไปตามอายุ จึงควรมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเด็กไทยด้านสติปัญญา ซึ่งควรเป็นแผนบูรณาการที่มองทั้งระบบ และครอบคลุมวงจรชีวิตของมนุษย์

- ผลการศึกษาชี้ว่า การอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลสูงต่อพัฒนาการของเด็กทุกกลุ่มอายุ จึงควรมีนโยบายเตรียมพ่อแม่ หรือผู้ที่จะเป็นพ่อแม่ในอนาคต ได้แก่ คู่สมรสและเด็กวัยรุ่น ให้สามารถอบรมเลี้ยงดูตอบสนองกับความต้องการของเด็กทุกด้านตามวัย นอกจากนี้ ยังต้องเสริมความรู้ให้ผู้ที่มีหน้าที่ดูแลและให้การศึกษาเด็กทุกระดับ เข้าใจหลักการนี้ เพื่อประสานพลังกับครอบครัวในการพัฒนาเด็กไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

- รายได้ของครอบครัวมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็กสูงมาก ข้อค้นพบจากการศึกษานี้ จึงสนับสนุนนโยบายแก้ไขความยากจน และเพิ่มขีดความสามารถของครอบครัว ที่จะจัดประสบการณ์และสร้างสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก โดยเป็นนโยบายที่สำคัญลำดับต้น

- การศึกษานี้พบว่า จำนวนบุตรมีอิทธิพลต่อการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย นโยบายส่งเสริมการวางแผนครอบครัวจึงยังต้องดำเนินการต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนครอบครัววัยเริ่มต้น ให้มีบุตรเมื่อพร้อม และมีจำนวนบุตรพอเหมาะที่จะดูแลได้อย่างเต็มที่

## ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

- เนื่องจากการศึกษานี้ เป็นครั้งแรกที่มีการสร้างเครื่องมือวัดพัฒนาการแบบของคีร์วม จึงควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือนี้ให้สามารถวัดได้แม่นยำขึ้น โดยใช้กระบวนการติดตามระยะยาว เพื่อตรวจสอบว่า เครื่องมือที่พัฒนาขึ้นนี้สามารถพยากรณ์หรือเชื่อมโยงกับความสามารถ ความสำเร็จ และคุณสมบัติของเด็กไทยที่สังคมประสงค์หรือไม่

- ควรมีการวิจัยติดตามเด็กที่มีพัฒนาการของคีร์วมแบบต่างๆ อาทิ มีพัฒนาการทุกด้านสมวัย มีพัฒนาการบางด้านล่าช้า หรือมีพัฒนาการไม่สมวัยทุกด้าน เพื่อดูว่ามีความเชื่อมโยงกับความสามารถเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่หรือไม่ พัฒนาการที่ช่วงวัยใดที่สามารถพยากรณ์ระดับเขาวงกตปัญญา คุณภาวะทางอารมณ์ และพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในวัยผู้ใหญ่ได้ และปัจจัยใดที่สามารถปรับเปลี่ยนให้ผู้ที่มีพัฒนาการไม่สมวัย ให้กลับมาสสมวัยและประสบความสำเร็จในวัยผู้ใหญ่ได้

## ข้อเสนอแนะสำหรับประชาชนทั่วไป

ครอบครัวควรเอาใจใส่อบรมเลี้ยงดูเด็กให้เติบโตพร้อมทุกด้าน ทั้งด้านกาย ด้านสติปัญญา และด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคม-จริยธรรมอย่างองค์รวม เพื่อให้เด็กโตเป็นคนเต็มคนอย่างสมบูรณ์ โดยหาความรู้ เตรียมความพร้อมก่อนที่จะมีลูก และมีเวลาเอาใจใส่ ฟู้อักดูของตน สนองตอบความต้องการของเด็กได้เหมาะสมตามวัย ทั้งด้านอาหารและโภชนาการ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการสร้างความแข็งแรงของร่างกาย ด้านสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม ด้านการศึกษา ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านจริยธรรม และด้านการเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพในเด็กโต